Numărul 5

Octomvrie 1962

Cuvântul

ÎN EXIL

Director:
GEORGE RACOVEANU

Nach dem historischen Besuch

von George RACOVEANU

Der Präsident der französischen Republik wollte, bevor er zu Handlungen von historischer Tragweite schreiten würde, mit der Seele des deutschen Volkes Fühlung nehmen. Ohne Zweifel hatte er mit einer gewissen Sympathie dieses Volkes gerechnet. Der Triumphzug von Hamburg bis München aber war für ihn ein überwältigendes und ungewöhnliches Erlebnis. Die Herzlichkeit, die ihm zuteil wurde, das „Feuer" der Liebe in den Augen der deutschen Bevölkerung jeden Alters und jeder sozialen Schicht, war sowohl für die deutschen Politiker, als auch für die Franzosen keine kleine Überraschung. Auch bei den Engländern und Amerikanern löste die Tatsache, wenn auch kein freudiges, so doch großes Erstaunen aus. Die Bedeutung der jüngsten Geschehnisse in Deutschland haben die Russen richtig verstanden. Der Beweis: die wütenden Angriffe auf de Gaulle und die „revanchistische" Bundesrepublik. Die Russen, die nie eine Gelegenheit versäumten, Frankreich vor der deutschen Gefahr zu warnen, sind jetzt wütend, weil sie sehen, daß die Gefahr verschwunden ist. Die Naiven stellen vielleicht fest, daß in der neuen russischen Haltung sich ein gewisser Mangel an Logik bemerkbar macht . . .

Bei dem tiefen, politischen Sinn, den der Besuch de Gaulle's barg, war es unerläßlich, sich über die Zukunft Frankreichs, Deutschlands, Europas und der gesamten freien Welt zu äußern. Der Präsident ist nicht der Mann, der Schwierigkeiten umgeht. Als er über die „Vereinigung" Frankreichs und Deutschlands, als Kern einer europäischen Union sprach, übersah er nicht die Hindernisse, die diesem segensreichen Unternehmen noch im Wege stehen.

Es wurde eingewendet, daß „Frankreich und Deutschland noch nicht Europa bedeuten". Als die Gegner jene Äußerung taten, dachten sie ohne Zweifel nicht an Spanien oder an Italien. (Obwohl . . . besonders schlaue Berichterstatter deutscher Zeitungen noch von einer Kombination alter französischer „Gloire-Ideen" verbunden mit dem „deutschen Machtgedanken" sprechen, welche bestimmt „auf die Wähler aller Parteien Italiens befremdend, abkühlend und enttäuschend" wirken wird). Diese beiden christlichen Nationen werden nicht zögern, sich Frankreich und Deutschland anzuschließen. Nicht an Spanien, oder Italien dachten sie, sondern wahrscheinlich an Länder, die niemals zu Europa gehörten. Um ihnen den Wind aus den Segeln zu nehmen, hat der Staatsmann de Gaulle betont, daß hier nur die Rede von einem Anfang ist; von der Bildung des Kerns der Europaunion.

Der Kern Europas ist aber nicht England, sondern Frankreich und Deutschland. Die Ko.-Existenzialisten um jeden Preis haben den Ausdruck „Achse Paris—Bonn" benützt, die den Platz der Achse Berlin—Rom einnehmen würde. Diesen hat der Kanzler Adenauer geantwortet, daß wir heute nicht Begriffe übernehmen können, die aus ganz anderen Zeiten stammen. „Mit solchen schiefen historischen Analogien — sagte er — kann weder die heutige deutsch-französische Wirklichkeit, noch das sich bildende, geeinte Europa verstanden werden". Und das mit Recht. Die Analogie — die Erkenntnis durch Vergleich — setzt voraus, daß zwischen den Verglichenen Übereinkunft und Verschiedenheit zugleich bestehe. In dem gegebenen Fall gibt es genügend Verschiedenheiten. Aber Übereinkunft zwischen dem was damals und dem, was heute angestrebt wird,

Fortsetzung auf Seite 4

AL TREILEA ELEMENT

de Vintila HORIA

Mi-am dat seama, recitind opera filosofică a lui Lucian Blaga, cât de prezent e acest gânditor-poet în viața noastră cea de toate zilele; vreau să spun, în viața noastră a celor din exil, cât și a celor de acasă. Nici depărtarea noastră, nici încercarea comuniștilor de a-l scoate din realitate, nu l-au clintit dela locul lui, așa cum poesia populară și Eminescu nimic n'au putut pierde din puterea lor de sinteză și definiție românească, împotriva tuturor furtunilor care au fost deslănțuite în ultimul timp împotriva lor.

Există în istorie astfel de unități de măsură, prin mijlocirea cărora popoarele spun ceea ce sunt, iar spiritele creatoare exprimă ceea ce *trebue* exprimat. Pieirea acestor unități esențiale atrage după ea pieirea popoarelor, întratât sunt de intim și de viu legate unele de altele. Astfel Dante și spiritul plastic reprezintă Italia; Goethe, Beethoven și Nietzsche, Germania; logosul înțeles ca civilizație a cuvântului, Franța; Shakespeare Anglia; Cervantes și Goya, Spania.

Trecerea timpului adaugă noui posibilități de definiție și cunoaștere fiecărei culturi în parte. Din când în când un nume, o faptă, un curent de idei, pun un nou luciu peste strălucirea unui suflet colectiv închegat într'o cultură. Un popor întreg devine atunci mai limpede sezisabil, mai întreg și mai mare, prin opera unui singur om. Cuvântul geniu exprimă atunci o nouă sursă de lumină.

Niciun Român nu putea până azi să se autoînțeleagă ca unitate spirituală, niciun artist ieșit din românime nu putea crea valabil, dacă ignora unul din cele două elemente configuratoare ale *românismului:* poesia populară și arta populară în general; poesia și proza lui Eminescu, *întreaga* operă a poetului deci, neexcluzând din ea nici "Doina", nici *articolele politice.* Tot ce e sensibilitate românească, legătură cu natura, simț al muzicalității, echilibru în bucurie și în durere, armonie, împăcare cu destinul și cu moartea, pudică sensualitate, concepție cotidiană a măsurii în sensul clasic al cuvântului, sunt exprimate în poesia și în arta populară cu atâta autenticitate încât toți poeții noștri au trăit intens influența permanentă a acestor canoane. Pe de altăparte, tot ce e românism conștient, tot ceea ce elementele poesiei populare nu reușeau să transpună pe plan logic, filosofic și politic, Eminescu a transcris în cuvântul lui. Eminescu pune astfel în clar ceea ce folklorul lăsa în chee de mister.

Ceea ce se face azi în Țară e fals, gol și inutil pentrucă din procesul creației sunt excluse *toate elementele definitoare ale geniului românesc,* înlocuite cu o tehnică a creației de împrumut, bazată la rândul ei pe o filosofie ieșită din uz, utopica și lipsita, chiar și în Rusia, de orice fel de rădăcină. Spațiul sovietic a fost uscat de orice posibilitate valabilă de creație, deoarece a fost supus cu forța unui proces de

continuarea în pag. 3

Tovarasii între ei

de General Ion GHEORGHE

Cel mai disprețuit om de propriul său popor, Walter Ulbricht, Președintele Consiliului de Stat al așa zisei Republici Democratice Germane, a vizitat pe la jumătatea lunii Septembrie pe "prea iubitul tovarăș și prieten", Gheorghiu-Dej, Președinte deasemenea al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române. Doi colegi șefi de stat comuniști, așa dar, și între ei "iubiți tovarăși și prieteni", cum s'au complăcut să se intituleze reciproc la aproape fiecare frază adresată de unul altuia.

Care vor fie fost cauzele urgente și arzătoare, ce-au determinat pe tov-ul Ulbricht să-și părăsească satrapia lui, în destulă frământare în momentul de față, pentru a vizita pe aceea a tov-ului Gheorghiu-Dej?

Dacă nu uităm că ambii șefi de stat și conducători de "popoare socialiste suverane", stăpâne pe soarta lor, nu sunt decât niște bieți pioni pe tabla de șah a politicii imperialiste sovietice, nu vom greși în discernarea împrejurăilor care au prilejuit această luare de "contact personal".

Walter Ulbricht a fost, cu câteva zile înainte, la stăpânul său Hrușciov, în Crimeea, după ce a trebuit să aștepte mai bine de o lună, colindând între timp pe diferitele meleaguri ale împărăției *sovietice, revenirea capricioasei* bune dispoziții a lui Nikita Serghejevici, fără de care înfățișarea înaintea acestuia, a vreunuia din satrapii lui, ar putea fi plină de riscuri. Ce i-o fi spus Nikita, nu se știe, potrivit regulelor "democrației" comuniste, dar se poate deduce ușor, văzând elanul dovedit de patrioticul despărțitor în două al poporului german. Și, mai ales, din repezeala cu care tov-ul Ulbricht a început luarea de contacte cu ceilalți tov-i sateliți, în primul rând cu Gheorghiu-Dej, întru pregătirea marelui eveniment, anunțat, repetat, de ani de zile, dar tot de atâtea ori amânat: semnarea tratatului de pace între Hrușciov și Ulbricht- adică între Hrușciov și el însuși. Ulbricht pare să fi convins pe Hrușciov- prinzându-l într'un moment de bună dispoziție, de ridicolul amenințării, mereu neîmplinite a semnării tratatului în chestiune. "Bine, să-l semnăm — pare să-i fi zis Nikita — dar vezi ce zic ceilalți "constructori ai socialismului", așa ca să mai câștige timp. Căci și copiii știu cât de mult repugnă lui Nikita semnarea separată a unui tratat de pace cu Ulbricht, conștient de ridicolul la care s'ar expune, mult mai mare decât acela al amânării sine die a semnării.

Ruperea în două a poporului german convine deopotrivă, și lui Hrușciov și lui Ulbricht, deși din cauze diferite. Ezitarea pentru săvârșirea actului, care ar fi să legalizeze această rupere în două a unui popor, este numai din partea lui Hrușciov, conștient și de ridicolul și de riscurile ce vor decurge, pe când Ulbricht, al cărui fir subțire, de care i-atârnă existența, este condiționat de crima pusă la cale, se sbate de atâta timp pentru urgentarea acesteea.

Crima împotriva poporului german trebue sigilată însă nu numai cu semnăturile lui Hrușciov și Ulbricht, ci și ale celorlalți sateliți, cu motivarea că au fost și ei în luptă aprigă cu balaurul hitlerist. In primul rând, Republica Populară a lui Gheorghiu-Dej. De ce lupta dusă împotriva lui Hitler trebue terminată cu ruperea în două a poporului german, este un fel de "mânăstire într'un picior ghici ciupercă ce-i" a politicii imperialismului comunist sovietic, ale cărui instrumente criminale sunt și Ulbricht și "iubitul său tovarăș și prieten", Gheorghiu-Dej. Și unul și altul au pretenția de a vorbi, în tot ce spun și fac, în numele po-

continuarea în pag. 3

MORALIȘTII

de Horia STAMATU

Un om sau o societate fără morală, cum ar spune Trahanache, va să zică nu o au, ceea ce e rău. Dar un om sau o societate care nu au decât "morală" nu au destul, și de aceea, la un moment dat, nu o mai au nici pe aceasta.

Amoral este în genere fanatismul și i se opune justițialismul. Pentru a rămâne în concret, să luăm două exemple: justițialismul roman și fanatismul semilunei, sau Ponțiu Pilat și Mohammed.

In două momente decisive pentru desvoltarea lumii, fanatismul a fost biruitor împotriva justițialismului, și consecințele au fost considerabile. Spălarea pe mâini a lui Ponțiu Pilat, om cu simțul dreptății dar și slab în acelaș timp, a dus la ruina așezării lumii de atunci, adică tocmai la destrămarea justiției pe care Pilat credea că o apără evitând agitația plebii. Iar spălarea pe mâini a Occidentului — spălare pe mâini de soarta "schismaticilor" — în fața invaziei musulmane, a dus la ruina universalității creștine.

Astăzi ne aflăm de asemenea într'un moment hotărîtor de ciocnire a fanatismului cu dreptatea, numai că nici fanatismul de azi nici justițialismul nu mai sunt simple "treceri prin foc și sabie" sau "ordine civică".

Fanatismul de azi este camuflat de un nou "moralism", iar "trecerea prin foc și sabie" a luat forme mult mai rafinate ca în trecut, așa fel încât justițialismul însuși colaborează cu acest fanatism punându-i forța de care dispune la dispoziție.

Fanatismul actual nu mai este acela al grosolanei lăcomii și îngâmfări a osmanlâilor, iar "justițialismul" actual nu mai e capabil să facă nicio ordine civică reală. Este vorba astfel de un anumit fanatism spiritual, aliat în chipul cel mai straniu cu un justițialism, pe de-o parte naiv iar pe de alta lacom și mercantil. Lupta fanatismului pentru "ateismul universal" și a justițialismului mercantil pentru "economia universală" se susțin oarecum reciproc prin mijlocirea "moralismului" mai sus amintit. In acest "moralism" se întâlnesc azi micii Ponți Pilați de pretutindeni.

Moralismul care armonizează azi aceste două surogate de religie și drept, "fanatismul" ateu și "justițialismul" mercantil, este acela al unei "sacralități umane intrinsece și autonome", însă cu permanente "rezerve de conștiință", pentrucă această "sacralitate umană intrinsecă și autonomă" se acordă "pe sprânceană", de către o putere sau alta, unei entități sau alteia, după interesele respective.

Astfel această "sacralitate" morală nu este decât *formal* universală, atâta cât se confundă cu propagarea ateismului universal; în fapt se aplică însă numai în măsura în care unii sau alții se bat pentru o entitate sau alta: "e sacră, deci este *a mea*"; "ba e sacră, deci nu este a ta ci *a mea*". Aceasta seamănă oarecum cu bătaia soldaților pe cămașa lui Cristos, cămașă miraculoasă, "fără cusătură", cum este într'un fel universalitatea omului ca ființă superioară.

Intrecerea moralistă între un câmp și altul, între "fanatici", ideologo-rasiali-materialiști și "justițialiști", pragmatic-universaliști, are drept rezultat războiul larvar și ipocrit în care își trage sufletul lumea de azi, și în care plătesc necontenit, cu sânge și sudoare, galbeni, negri, balcanici, est-europeni, necontenit trimiși dela Ana la Caiafa, jugăniți între Pilați și Farisei.

Dar acesta este "fenomenul", ceea ce se vede, ofensiva veninosului moralism de azi fiind alimentată în războiul mai puțin văzut al "științei", și anume în zona "științelor spiritului".

Ne oprim la un caz între sute, pentru a înțelege bine de ce este vorba. Un laborios a multe-răscolitor, de profesie Profesor prin America, a scos recent o carte intitulată "*Moartea lui Dumnezeu*". Este o lucrare cu pretenții de sociologie și morfologie a culturii, în care se pune

continuarea în pag. 3

RUMÂN

Nu-i amintit în condici nicăierea.
Doar cântec haiducesc şi brad în grui;
Luceferii, veghind, îi beau tăcerea
Şi clipotesc, semeţi, în ochii lui.

Străbate vremea şi nu pune semne,
Bătut de dor, pe drumuri de destin;
Şi de-şi mai sclipuieşte prag, din lemne,
E numai ca să'nsemne că-i străin.

O'nţelepciune din străvremuri dace
În nenorocul lui se limpezeşte:
Ştiind de miez, de ce-ar zidi găoace?
Destul că-şi duce crucea omeneşte . . .

De vin nevoi, le scrie'n câmp cu plugul,
Şi legii din străbuni îi stă ostaş, —
Iar trudei lui îi vămuie belşugul
Străinii cămătari dela oraş . . .

Când îngenunche, obosit, sub cruce,
Răsare'n toţi cu preacinstită faţă;
Cine-ar putea atâta gând s'astruce,
Şi-atâta cântec, înflorit în viaţă?

Ci, astăzi veacul l-a găsit chiabur.
I-a zăvorit altarul şi ogorul.
Flămând, îşi taie haturi în azur,
Şi'n vis îi lasă grâu, Mantuitorul.

De-l iau sfârlacii urii la refec,
Inima lui îşi pune'n ceruri vatra;
Că apele neomeniei trec.
Biruitoare'n veci e numai piatra . . .

De-aceea, el la vânzători le-adună,
În suflet, blestemul mocnit ca balta,
De când dreptatea târguie minciună,
Şi libertatea s'a curvit la Ialta . . .

De-ar şti acei ce preamăresc pe Fiară,
Că îngerii coboară să-l îndrume
Pe-acest ţăran chiabur, şi fără ţară,
Purtând un fir de Dumnezeu prin lume . . .

VASILE POSTEUCA

"CARMEN" ÎN GERMANIA

Ansamblul muzical român "Carmen" — din Paris — a dat — în Septemvrie — două Concerte de cântece populare româneşti, însoţite de dansuri naţionale:

— la 14. 9. în Königsburg in Krefeld
— la 15. 9. în Mönchengladbach.

Conducerea muzicală a avut-o dl. Grigore *Josub*, maestrul dansurilor fiind dl. Nicolae *Chiriac*.

Soliştii au fost: din Franţa, d-şoara Maria *Brătianu* (mezosopran) şi dl. Ion *Cuşa* (bas), iar din Germania, d-nii Aurelian *Neagu* (bas), Marcel *Nicolau* (bas) şi *Brătescu* (vioară). Programul, bogat şi cu mult gust alcătuit, a trezit un viu interes printre spectatori, care au răsplătit cu călduroase aplauze pe executanţi.

Bine ar fi dacă asemenea manifestaţii s'ar repeta mai des şi în diferite oraşe, căci — în afară de o frumoasă propagandă pentru ţara şi neamul românesc — acest mijloc este o bună armă de demascare a furturilor, ce se săvârşesc cu muzica şi dansurile noastre.

Profitând de prezenţa ansamblului "Carmen" în Mönchengladbach, Radiodifuziunea germană a imprimat numeroase discuri cu *Colinde* şi *Cântece* populare româneşti, umplându-se astfel un gol, pe care noi, Românii, l-am simţit adesea în audiţiile radiofonice, la ora: "muzica altor popoare".

LITURGHIE ORTODOXĂ ROMÂNEASCĂ

Duminică 16 Sept. s'a săvârşit la Düsseldorf — de către Arhipresviterul Em. *Vasiloschi* — prima slujbă ortodoxă-românească în Biserica nouă a *"Centrului Comunităţilor Ortodoxe"*. Răspunsurile liturgice au fost date de ansamblul coral "Carmen", cu preţiosul concurs al d-lui A. Neagu. Slujba a fost transmisă, în întregime, de către postul de radio.

După terminarea serviciului divin, a avut loc o agapă, unde coriştii şi soliştii ansamblului "Carmen" au delectat pe comeseni cu interpretarea mai multor cântece româneşti.

M. N.

CĂRŢI

Nicoară BELDICEANU, LES ACTES DES PREMIERS SULTANS, **conservés dans les manuscrits turcs de la Bibliothèque Nationale a Paris**, I. In colecţia "Ecole pratique des Hautes Etudes, VI-e section. Documents et Recherches, III". Paris, Mouton & Co, La Haye, 1960. 198 p. in 4° mic.

„PRĂVĂLIA DIAVOLULUI"

de VIRGIL IERUNCA

De ani şi ani cotrobăiesc prin bibliotecile Apusului cu speranţa nepotolită s'o găsesc: "Prăvălia Diavolului" e o carte pe care credeam că dacă n'o voi citi, mă voi simţi totdeauna împuţinat sufleteşte. Când a apărut în Bucureştii de pomină ai lui 1942, Mircea Streinul se îndepărtase — şi pe bună dreptate — de mine, cel ce apucasem pe calea utopiilor turbate. Primul contact cu cel mai de seamă scriitor al Bucovinei fusese însă excelent: Mircea Streinul e acela care a smuls cenzurii timpului autorizaţia de apariţie a revistei noastre, a "negativiştilor", — "Albatros", la care dealtfel a şi colaborat la primul număr.

Nu însă atâta trimiterile sentimentale mă împingeau să descoper cu orice preţ romanul de aproape o mie de pagini al lui Mircea Streinul. Ci faptul că în acest roman voi afla — mi-o spusese cu puţin înainte de a muri însuşi autorul — ceva din chipul vecinei noastre dela Răsărit, Rusia. Deaceea, când în Biblioteca Naţională dela Viena dau acum peste "Prăvălia Diavolului", cred că sunt — trebuie s'o mărturisesc cu orice risc — mult mai emoţionat decât în faţa unor Vermeer sau Breughel, pentru care poposec în această metropolă.

În primele cinci sute de pagini, nimic despre Rusia. Nici vorbă totuşi de vreo dezamăgire. Proza lui Mircea Streinul e totdeauna interesantă, ciudată. Fără să fie un romancier propriu zis — deşi îmi amintesc limpede că până şi un scriitor comunist ca Miron Radu Paraschivescu compara "Drama Casei Timoteiu" cu nu ştiu care roman de Dostojevskij — Mircea Streinul are un univers al lui, în care poezia nu transformă cartea într'un "roman poetic", ci transfigurează, impune epicului o deschizătură a ne-bănuitului, a insolenţei adânci. Estetic vorbind, pentru evoluţia romanului românesc, Mircea Streinul e un înnoitor de forme: el topeşte în roman genuri şi soiuri de literatură, deschide paranteze într'o anume actualitate (personagiile lui se mistuie cu literatura şi gândurile unor Mircea Eliade, Cioran sau Vulcănescu), cultivă un fel de "collage" epic (e redată de pildă întocmai proclamaţia de intrare în răsboi a României) şi nu sunt îndepărtate nici citate lungi din poezia bucovinenilor lui, Iulian Vesper, George Drumur, sau traducătorul lui Rimbaud, Niculai Roşca.

Dar Bucovina e prezentă nu numai indirect filtrată prin poemele fiilor ei mai mult sau mai puţin risipitori de cântec, ci şi direct, în toată existenţa ei, cu centrul în satul Cuciurul-Mare. Sat plin de taine, de feciori, de păduri şi de semne. Satul lui Mircea Streinul. Rareori în istoria literaturilor spaţiul originar devine ca la Mircea Streinul un fel de veşnică reîntoarcere, în care personagiile — unele se chiamă Stan Nimeni sau Isachie Lume — se regăsesc cu faţa spre marile limite: prietenie, tăcere şi moarte. Ceva din misterele poemului holderlinian "Heimkunft", din acele mistere ce fascinează pe Heidegger comentându-le liric, când afirmă "apropiată este blânda încântare a lucrurilor bine cunoscute şi a corespondenţelor lor simple", stăruie par'că în satul bucovinean al lui Mircea Streinul. Oamenii trăiesc, bineînţeles, în durata obişnuită — există o epică vie a satului — însă dincolo de zarea întâia, apare lumea secundă care dă cărţii accente fantastice, de basm, de parabolă şi de mit. N'am citit niciun roman în care lumina lunii să pregătească atâtea iniţiative, în care pădurea să vegheze la atâtea ceremonii necesare. Un fel de boare paradiziacă învăluie spaţiul copilăriei şi bărbăţiei din Cuciurul Mare. Eden bucovinean. Luca Urâtu e vecinul şi prietenul lupilor, iar Văduva Maria vorbeşte cu norii (mai ales atunci când duce morţii'n spinare). Moartea este ea însăşi "cineva". Ea intervine mereu între anecdotic, mitic şi fantastic, uneori într'un fel de expresionism naiv — există dealtfel la Mircea Streinul şi momente de naivitate uluitoare — sub forma unui personagiu discret, distins, de cele mai multe ori purtând ceva cenuşiu, o manta sau o privire. (În afară de o singură dată — dată patetic pre-romantică — sub forma unei femei nespus de frumoase, şi albă şi tristă). Literatura fantastică a lui Mircea Streinul nu are o încheietură trainică, o rigoare măiastră, ca aceea de exemplu a lui Mircea Eliade, ea nu e mai puţin interesantă pentru o literatură ca a noastră care n'a avut timpul să răpună major realismele de tot felul.

În partea din urmă a "Prăvăliei Diavolului" apare, în sfârşit şi acea fâşie de istorie imediată, prolog vestitor de atâtea tragedii: întreaga lume de minunăţie românească din romanul lui Mircea Streinul (pentrucă lângă Cuciurul-Mare se ivesc şi Cernăuţii de poveste, Cernăuţii de ieri, în vestmântul lor de vis) e întreruptă brusc de prima ocupaţie bolşevică. Ca într'un film realizat par'că de un Eisenstein al nefericirii româneşti, Bucovina se transformă acum într'un tărâm de umbre şi de sânge, cu masse de oameni care fug, pier, se ascund sau rabdă urgia ca o încercare a cerului. Paginile acestea sunt cu atât mai preţioase, cu cât sunt printre puţinele care au surprins — care au putut surprinde până acum — năvala puhoiului vecin, în toată întunecata lui desfăşurare. Literatura ocupaţiei noastre de către oastea roşie e puţină şi săracă. (Nimeni nu se va gândi într'adevăr să stabilească vreo legătură între reportagiile de mercenar senzaţional ale unui Const-Virgil Gheorghiu şi seriozitatea unei literaturi care mărturiseşte cu adevărat). Iată dece romanul lua Mircea Streinul e o reală împlinire din acest punct de vedere. El se termină în clipa în care soldaţii români recuceresc Cernăuţii. Autorul anunţa şi un al treilea volum — "Eroul Soarelui" — a cărui temă era războiul însuşi împotriva comuniştilor. Din nefericire, Mircea Streinul n'a avut răgazul să-l termine. A murit însă la timp: înainte de revărsarea, de data aceasta peste întreaga ţară, şi peste jumătate din Europa, a acelora pe care i-a văzut, aşa cum sunt, în "Prăvălia Diavolului".

"Pe umerii mei simt toate pietrele şi lanţurile lumii" — scrie Mircea Streinul în cele câteva cuvinte de început ale cărţii.

. . . Poate şi din pricina acestor pietre şi acestor lanţuri, în Viena aceasta pe care o simt dintr'odată pustie, par'că mă bate pe umeri personagiul puţin cenuşiu, puţin insistent, cela care seceră sau duce de mână morţii din Cuciurul-Mare.

— N'a bătut încă ceasul, Domnule, ce Dumnezeu!

Viena, Septembrie 1962

Întâiul Sinod Ecumenic (Niceea, 325), gravură în lemn, de *Teodosie Monah*, Neamţul 1841.

ŞI-A RĂSĂRIT

Şi-a răsărit acum când scriu,
din putredul albit sicriu,
icoana munţilor Carpaţi . . .
cu mii de fraţi
întemniţaţi . . .

Toţi trec în marş
la faţă arşi
încătuşaţi,
înlănţuiţi,
bătuţi cu pietre
şi huliţi.

Şi-au răsărit acum când scriu
trei fraţi căzuţi
la Stalingrad,
sub cer de sânge,
cer nomad . . .

Şi-au răsărit pe Volga 'n sus
unde-i crucificat
Isus.

EROICĂ

Vueşte stepa . . .
Gerul este greu . . .
La Stalingrad,
sub ziduri reci de ghiaţă,
se luptă neamul dac,
pentru viaţă.
Când Volga svârle
sloiuri peste maluri
şi crivăţul
ajunge pân'la os,
Când Satan
e mai crud,
mai fioros,
atuncea clipa jertfei în noi se naşte
şi-apunem mii,
în sângerânde stele . . .
Vueşte stepa . . .
Gerul este greu . . .
Şi-alături îl simţim pe
Dumnezeu.

AL. SILISTREANU

*

PENTRU MÂINE

Pentru mâine
N'ai nici-o bucată de pâine,
Nici-un cuvânt.
Cu hrisoavele vremii-adunate' n năframă
Îţi tai cale prin gloată,
Singură, sub tăcerile lumii,
Mamă.

Şoptit,
Te aud, cum îţi numeri pe degete anii.
De ce te-au lovit
Şi te-alungă cu pietre duşmanii?
Înainte, 'n urmă întuneric, ceaţă, zăvoare.
Nici-o stea nu mai răsare
Pentru tine pe zare.

Cerul, şi el e-o pată de sânge!
Cine plânge
'n miez de noapte
Geme şi cere 'ndurare
'n genunchi la Icoană?
Tu eşti mamă . . .?

München 1948

DE SUS

De sus s'a mai desprins o stea.
O dâră albă de lumină.
Cerul s'apleacă şi suspină
Şi-asvârle 'n urmă-i flori de nea.

În drumul ei fără întoarceri
O lume a luat cu ea.
Spre care zări îi porţi, tu, stea
Destinul tainicei prefaceri?

În ce genuni întunecate
Îneci tu dorul ei de viaţă?
Pustiu e ceru 'n dimineaţă
De fuga ta 'n eternitate . . .!

Buchenwald 1943 G. MARINESCU

AL TREILEA ELEMENT

transformare utopică, conform unor biete canoane luate din vânturile romantismului târziu şi urcate la rangul de lege fundamentală. Din imitaţie a imitaţiei s'a născut fătul hâd al culturii reperiste, bolnav din naştere de cancer al sângelui.

Lectura lui Blaga m'a făcut să înţeleg că opera acestui mare poet al gândirii a fost ridicată de timp la acelaşi nivel cu poesia populară şi cu scrierile lui Eminescu. Teoria spaţiului mioritic, a ritmului ondulat, implicit culturii româneşti, teoria censurei transcendente, a stilului impus de inconştientul supus bombardamentului originar al *spaţiului mioritic*, teoria personanţei şi a independenţei inconştientului faţă de conştient, elaborarea precisă a unui sistem de investigaţie a gândirii magice, fără a mai pomeni aici de poesia şi de teatrul lui Blaga (cine poate gândi româneşte fără "Lauda somnului", "Meşterul Manole", "Avram Iancu"?) toate aceste *exegeze* fără de care niciunul din noi n'ar fi azi ceea ce este, m'au făcut să înţeleg că Blaga constitue azi al *treilea element*, absolut indispensabil cunoaşterii esenţelor româneşti şi purtării lor mai departe în lume. Scrisul românesc în exil, ca şi arta, devin inexplicabile dincolo de "Orizont şi stil". Însăşi romanele mele — o mărturisesc cu toată umilinţa — n'ar fi izbutit să fie întrucâtva reprezentative — şi în această măsură accesibile publicului occidental — dacă, după ani de fermentare în adâncuri, Blaga n'ar fi lăsat în mine aceleaşi urme pe care le lăsaseră, mai de mult, poesia populară şi Eminescu.

Opera lui devine dintr'odată de neclintit, din perspectiva acestei eternităţi. Canonizată de timp, ea ne ajută a ne sculpta în propriul nostru granit, a ne înţelege, a ne face înţeleşi, şi a spera.

MORALIŞTII

următorul diagnostic: "Bisericile creştine continuă a gândi că creştinismul rămâne un factor pozitiv în elaborarea noii civilizaţii. Sincretismul elenic al Imperiului Roman decadent îşi făcea aceleaşi iluzii despre religia lui", astfel că "ne aflăm de fapt într'o epocă post-creştină".

Profesorul *Gabriel Vahanian*, aşa se chiamă acest post-creştin, confundă multe lucruri în greoaia sa acumulare de materialuri, dar mai ales arată că n'are deloc simţul analogiei. Teza sa este clară: "noua civilizaţie" este neîndoelnic aceea a fanatismului ateu care dărîmă vechea ordine, aşa cum creştinismul a dărîmat imperiul Roman, şi după cum păgânismul vechiu n'a contribuit cu nimic la noua lume de atunci, nici creştinismul nu va mai contribui la cea nouă de mâine. Oare aşa să fie?

Mai întâi acest *american*, pare a uita că *noua civilizaţie de azi este cea americană*, ale cărei baze au fost puse de pionieri ce-au deştelenit pământuri neumblate, cu Biblia în mână, iar Constituţia Statelor Unite de mai târziu cere ca Preşedintele lor să fie *botezat* pentru a putea ocupa acest post. "Noua civilizaţie", atee, în care vrea să ne facă a crede ruda lui Mykoian, are o oarecare analogie numai cu imitaţia islamică. Această "noua civilizaţie" atee, vrea să imite America şi să-i ia locul, eliminând în acelaşi timp şi pe Dumnezeu din viaţa oamenilor, aşa cum Turcii voiau să prea Imperiul creştin, de Răsărit şi de Apus, eliminând pe Cristos, pentru a pune pe Mohammed în locul Lui. N'a fost aşa, lumea nu s'a turcit, cum nici de astă dată nu va trece la "noua civilizaţie"; dar nu va fi scutită de grave convulsiuni şi înveninări.

Discutând această carte, un recenzor european, citează — probabil ca să facă "dreptate" — pe un moralist, profesor de morală, Henri Petit, unul din micii Pilaţi ai tagmei, şi care spune: "Chiar dacă ar fi totul fals în creştinism, cu tot ceea ce conţine el în *doctrină* şi *dogmă* (??), chiar dacă ar fi să dăm întru totul dreptate adversarilor Bisericii, şi anume celor care o cred fundată pe impostură, ar trebui totuşi să admirăm fără rezerve perfecţia anumitor suflete creştine, şi să ne închinăm în faţa profitului miraculos pe care-l scot din *materiale suspecte*, din elemente foarte amestecate şi adeseori *mediocre*".

Curios lucru, deşi "materialele" ştiinţei de azi par a fi atât de sigure, oamenii mai neştiutori nu ştiu că fizicienii n'au ajuns încă să ne spună unde e *ceva* şi unde *nimic*, şi, mai mult decât atât, fără să ţină seamă de moralişti, denunţă ei înşişi evidenţa *misterului* în plină lumină a ştiinţei.

De mii de ani conştiinţa omului a evoluat sub semnul acestui mister. Iar rezultatele desvoltării acestui om, socotite pe nedrept "dela sine înţelese", au fost miraculoase. Numai fizicienii filosofiei şi moraliştii, dela Haeckel până la Sartre, — să luăm taurul de coarne —, cum spune Nietzsche, mereu cu Vahanianii şi Petiţii lor pe de lături, au rămas fioros de monoton aceiaşi. Din nefericire însă, pe măsura desvoltării "tehnicei", anti-metafizica lor devine şi ea din ce în ce mai fioros complice, dacă nu chiar justificare, a forţelor răzvrătite împotriva "libertăţii" a "demnităţii" şi "integrităţii" omului, indiferent din ce trib, alb sau de culoare, face parte.

TOVARĂŞII ÎNTRE EI

poarelor ce sătrăpesc. Potrivit afirmaţiunilor lui Ulbricht, poporul german de subt stăpânirea lui, n'ar avea niciun dor mai arzător decât să se rupă definitiv de celălat, pentru a-şi putea construi nestânjenit "socialismul" impus de Moscova. Ulbricht vrea să fie şiret însă: dacă spune singur acest lucru, ar putea fi mai greu crezut decât dacă o spun şi alţii. Gheorghiu-Dej s'a oferit, deci, să-i dea o mână de ajutor.

Am putea zice: Treaba lui! dacă şi el ca şi "iubitul său tovarăş şi prieten" n'ar avea cutezanţa să afirme că "întregul popor român" vorbeşte prin gura lui, fiind gata să-şi verse sângele pentru triumful "primului stat socialist german", adică pentru acela al tov-ului Ulbricht.

Au fost destule crime puse în spinarea bietului popor român, săvârşite de unii nemernici, ce-au pretins că vorbeau în numele său, cum face acum Gheorghiu-Dej. Dar crima acestuia este poate cea mai grozavă. Cum în Ţara asuprită nu poate ridica nimeni glasul împotriva acestei deliberate crime comuniste, este datoria noastră, a Românilor din libertate, s'o denunţăm.

Dar nu numai atât. Din cele hotărîte de tovarăşii Ulbricht şi Gheorghiu-Dej între ei, vor mai decurge şi alte grele urmări pentru poporul român, din actul ruperii în două a poporului german. Situaţia "primului stat socialist german" al lui Ulbricht, departe de a fi roză, se va agrava şi mai mult, în special economiceşte, din cauza separării adâncite de masa cea mare, liberă, a poporului german, din care îşi trage, în prezent, cu toate vicisitudinile situaţiei create de "zidul criminal despărţitor" importante resurse de viaţă. Economia românească va trebui să umple conform ordinelor Moscovei, golurile ce se vor ivi.

Gloaba va trebui plătită şi de poporul român, fireşte, aşa cum face şi pentru "construirea socialismului" în Cuba sau în alte părţi.

A apărut:

Episcop VALERIAN D. TRIFA, UN PAS ÎNAINTE (1952—1962). **Câteva consideraţii asupra condiţiilor de viaţă a Episcopiei Ortodoxe Române din America.** (În editura Episcopiei). Pentru justa înţelegere a situaţiei din America redăm aci un fragment din cap. I (Povara greutăţilor):

O generaţie refractară românismului. Copiii primilor imigranţi, fie că au venit de mici în America, fie că s'au născut aici, au căzut adeseori victimă concepţiei (la modă pe atunci) că pentru a avea succes în viaţa americană este necesară separaţia de tot ce este "strein" (foreign). Mulţi şi-au schimbat numele, americanizându-l; mulţi n'au mai dat pe la parohie ori pe la societate, şi, când tata ori mama le-a vorbit româneşte, ei au răspuns în englezeşte.

S'a creat astfel un zid psihologic despărţilor între părinţi şi copii. Cu indulgenţă părintească şi cu conştiinţa mereu prezentă a stării intelectuale şi sociale dela care au plecat, părinţii s'au simţit adeseori într'un complex de inferioritate faţă de proprii lor copii şi n'au avut curajul ori pregătirea să se opună curentului dominant. Copiii, la rândul lor, n'au forţat nota, dar şi-au creat lumea lor, adoptând o atitudine benevolent tolerantă faţă de credinţa, obiceiurile şi tradiţiile părinteşti, dar păzindu-se ca nu cumva să cadă sub influenţa acestora.

Excepţiile fericite n'au schimbat mult din condiţia generală.

Dilema: Club ori Biserică. În începuturile ei viaţa imigrantului român s'a desfăşurat într'un cerc închis: lucru, boardinghouse, societatea românească, parohie. Îmbunătăţindu-şi situaţia materială, ori ducându-se cei mai tineri la şcoli, Românul ortodox a început să-şi caute loc în societatea americană. Multe porţi le-a găsit închise. Foarte puţini Români Americani sunt membri în societăţi ori cluburi aşa zise "exculsive." Dar America a oferit şi masselor cetăţeneşti posibilităţi de încadrare socială potrivite rangului şi buzunarului.

Românul a folosit orice ocazie i s'a prezentat şi când a ajuns în vre-un club social ori fraternal american s'a dedicat clubului cu trup şi suflet, ca şi când ar fi vrut să dovedească că şi el este în stare să facă faţă. În uniunile muncitoreşti, în francmasonerie, în organizaţiile de veterani, în societăţile fraternale ori cetăţeneşti Românul ortodox a depăşit în devotament pe mulţi dintre concetăţenii săi. Prin asta a adus cinste neamului său de origine, dar puterile sale fiind limitate a trebuit să sacrifice ceva. A neglijat Biserica şi organizaţiile româneşti autohtone. Dacă i s'a făcut vre-o observaţie a răspuns cu argumentul convingător că dela cluburi capătă sprijin la caz de lipsă şi că "Biserica nu-i dă nimic." E drept că prin participarea activă în cluburi cei mai mulţi nu şi-au rupt total legăturile zu Biserica. Dar când a fost vorba să aleagă între o şedinţă la biserică şi una la club, el s'a dus la club. Biserica este eternă, mai poate aştepta!

Pe lângă încadrarea în cluburi şi organizaţii sănătoase în concepţie şi scop, a mai intervenit prin anii 1915—1925 popularitatea mişcării socialiste care a prins teren şi între muncitorii de origine etnică română. În ea au intrat şi Ortodocşi. Unii s'au desprins de socialism când acesta începuse să alunece spre comunism, alţii au fost atraşi de reformele sociale moderate ale Preşedintelui F. D. Roosevelt şi au devenit Democraţi, dar, o mică parte, tocmai cei mai fanatici, au rămas credincioşi *mişcării de stânga*. Pentru aceştia raportul dintre Biserică şi Club nu a mai fost o dilemă: ei au fost categoric contra Bisericii. Au sabotat mişcarea de unificare a parohiilor într'o Episcopie, au atacat violent pe Episcopul Policarp, au rupt parohiile acolo unde au putut, au menţinut o campanie anticlericală plină de otravă au sprijinit pe Andrei Moldovan şi au combătut orice operă constructivă a Episcopiei Ortodoxe Române din America.

1912—1962

I. CARAGIALE ŞI ROMÂNII

Extremist în artă, Caragiale era în atitudinea lui faţă de oamenii zilei mai curând un moderat, adică "nici prea-prea, nici foarte-foarte". Aproape tot ce-a scris el este viguros critic, dar nu întâlnim nicăeri vreo impietate sau simplu arţag, ci găsim întotdeauna foarte multă măsură şi respect faţă de tot ceea ce putea fi respectabil. O întrebare este astfel normală: nu cumva există o contradicţie între acest "burghez" echilibru civic şi extremismul artistic?

Nu credem. *Arta*, şi cu deosebire *drama*, nu poate trăi fără paroxism, iar omul lipsit de un anumit echilibru în viaţa civică este doar un fel de turbat. Recunoaştem că acest lucru este greu de înţeles astăzi, când, după 50 de ani dela încremenirea surâsului lui Caragiale, trăim în plină expansiune a turbării. Dar sperăm că se va fi găsind încă şi câte un ne-contaminat de turbare, cel puţin "pe ici pe colo", dacă nu "în punctele esenţiale" în care se decide soarta lumii

Judecata pe care i-au aplicat-o Românii lui Caragiale, uneori "Rrromânii", alteori "Homânii", mai rar valahii pur şi simplu, a oscilat între două extreme, amândouă cu substrat moral-patriotic: "autor nul", sau "Aristofan al vremii noastre". Desigur în cea de-a doua afirmaţie există adevăr. Numai că, fiind vorba chiar de Caragiale, parcă l-am auzi suspinând: "avem şi noi falîţii noştri". Asemenea decrete, lipsite de stil, tipic învăţătoresc-patriotice, neau făcut întotdeauna rău, şi dela un "plebicist" la altul, dela Ploeşti (la Kilometru) la Bucureşti (pe mapamond), ne-au persecutat necontenit. Iar "adevărul etern", că "nimeni nu-i profet în ţara lui" este absurd, pentrucă orice profet profetizează în ţara lui, nu în aer. Lăsăm aşa dar de-o parte umflările şi desumflările, ciocoesc-învăţătoresc-republicane, lăsăm şi "înţelepciunea eternă" care învaţă pe neisprăviţi că "excepţia confirmă regula", şi ne mulţumim să constatăm că şi Caragiale a fost unul dintre marii autori care-au trecut prin această vale a plângerii care este lumea şi, ca orice mare autor, fost şi contestat şi neînţeles şi jignit, dar totodată şi admirat, cinstit şi înţeles la timp şi la el acasă.

Măsurată şi ca atare justă, ne pare formula prin care defineşte pe Caragiale autorul dramatic de mare răsunet, Eugen Ionescu: "probabil cel mai mare autor dramatic, necunoscut, din lume" (E.I., "Caragiale", în "Les écrivains célèbres", III, Paris 1953). Până astăzi e tot ce s'a spus mai obiectiv despre Caragiale.

Mai grave decât extremele judecăţilor literare cu substrat moral-patriotic, au fost judecăţile direct moral-patriotice, prin care Caragiale era de viu înmormântat "extra muros": "*anti-român*".

Născut, crescut, învăţat şi hârşit de viaţă în România, Caragiale a cunoscut acolo *oamenii*. Aşa cum Molière i-a cunoscut în Franţa, Shakespeare în Anglia, Dante în Italia, Cervantes în Spania, Nietzsche în Germania, şi aşa mai departe. Cine poate spune de vre-unul dintre aceştia că era anti-francez, anti-englez, anti-italian, anti-spaniol ori anti-german? Şi totuşi niciunul nu stropeşte cu apă de roze "mizeria umană" pe care-a cunoscut-o la faţa locului. "Localul" este pentru om mult mai "universal" decât pentru alte specii de mamifere. Ca dovadă că numai omul a ajuns să spună "lume", "cosmos", "umanitate" pentru a răscoli toate acestea în toate felurile.

Sau, s'a mai spus: "*nu i-a iubit pe Români*" (N. Davidescu, într'un foarte lung studiu). Dar ce înseamnă "a iubi pe Români"? De când lumea se ştie că mai întâi pentru copii *toate sunt mai bune* la ceilalţi, la vecini sau la alţii. De ce? Pentrucă la alţii e *altceva*. Omul este un animal al obişnuinţei dar şi singurul capabil să se revolte împotriva ei. Şi fără o "nemulţumire de sine", omul se îndobitoceşte, fie măreţ-jupiterian, "ai lui" fiind de fapt "El", fie plebeu şi stupid, din aceleaşi motive, ţinând sus şi tare că fraţii lui şaşii sunt modele de frumuseţe. Despre fraţii nereuşiţi Caragiale a spus că sunt cum erau, pe cei ca lumea i-a lăsat în pace şi chiar i-a iubit, bând şi tăifăsuind cu ei o viaţă de om. L-a persecutat pe Chicoş Rostogan, pe drept cuvânt, dar s'a dus la Szeghedin, să-l vadă pe Goga la închisoare (ce vremi civilizate de persecuţie!).

Bine, s'a mai spus, dar Caragiale era de fapt un om rău, n'a iubit pe nimeni, era un cârcotaş, egoist, hedonist, etc., etc. Aşa să fie? Rar om mai comunicativ, — altfel teatrul său nici n'ar fi fost atât de "contaminant", rar om mai sociabil, mai preţuitor al prieteniei. Iar în tristul episod Veronica Micle, trădarea n'a fost a pesimistului Caragiale, ci a "eternului feminin", mereu "sedus" şi "siluit" de bună voe, cu totală ştiinţă şi conştiinţă: "ruşionoasă, miemi spui?".

"Răutatea" lui Caragiale a fost altceva decât răutatea oamenilor "răi" pur şi simplu. A fost o anumită duritate, tipică scriitorului serios. În versul suav al lui Racine, poate cel mai suav din limba franceză, se spun cruzimi care altfel spuse ne-ar sburli părul în cap. Asprimea cu care consideră marii autori pasiunile sau deformările umane, nu este răutate, ci luare în serios a lumii şi a propriei vocaţii. Ceea ce a făcut şi Caragiale cu tăiosul său extremism artistic.

Dacă ar fi fost anti-român, Caragiale ar fi făcut politică bine plătită de străini. Dacă n'ar fi iubit oamenii, Caragiale se făcea entomolog şi rămânea un burlac strepezit şi mizantrop. Dacă i-ar fi urît pe Români, Caragiale ar fi aruncat cu noroi în cei mai buni pe care i-ar fi cunoscut. Cu talentul lui ar fi făcut-o mai bine decât orice pamfletar "naţional", din decadenţa de mai târziu.

"Omul" Caragiale a fost *contrariul* celui care se descrie pe sine în felul următor: "egoismul meu este acela al *zeilor*, zgârcenia mea este aceea a *aristocratului*, lenea mea este a *geniului*, murdăria mea este a *misticului*, dezordinea mea este a *inspiratului*, imoralitatea mea este a *factorului istoric*, ah! ce însumare de măreţie şi nobleţe sânt eu!"

Până la urmă rămân însă caii marilor poziţii: *era pesimist!* Ei, şi? Între pesimismul lui Caragiale şi al lui Eminescu e o singură deosebire: la marele dramaturg pesimismul era anticipativ, — ceea ce după 50 de ani se vede perfect —, la marele liric consecutiv. Iar optimismul amândorura se retrăgea fie în existenţa unei omenii anonime, ca la Caragiale, fie într'o lume care nu mai era: în trecutul exaltat de Eminescu. "Cruzimea" marilor autori a fost egală la amândoi, inevitabil extremişti în artă, pentru a realiza marea artă.

H. St.

„Zwei Völker haben nach tausend Jahren schwerster Auseinandersetzungen einen Strich unter die Vergangenheit gezogen, um miteinander eine friedliche und glückliche Zukunft zu schaffen. Deutschland und Frankreich haben ein Beispiel gegeben. Ohne ihre Verständigung und ohne ihre Freundschaft gäbe es keine Hoffnung auf ein gemeinsames Europa, das die Bedrohung unserer Zeit zu überdauern vermag."

Bundespräsident LÜBKE

NACH DEM HISTORISCHEN BESUCH

besteht keine. Und ohne Übereinkunft liegt keine Vergleichsmöglichkeit vor. Die Unterstellung mit der „Achse" ist, wenn nicht reine Denkträgheit, so doch tendenziös.

Der Besuch de Gaulles — der Besuch, den Frankreich Deutschland abstattete — hat den Weg der Verbrüderung der beiden großen Nationen entscheidend erleichtert. Und diese Verbrüderung ist die Grundlage der europäischen Einheit. Wie man diesen Zusammenschluß der europäischen Staaten auch nennen mag — Europa der Vaterländer, Europa-Union, oder Vereinigte Staaten Europas — ist nicht wichtig. Wichtig ist die Aussicht, daß es zwischen den Staaten dieses Europas keinen Krieg mehr geben wird. Meinungsverschiedenheiten, Streitigkeiten, ja. Diese sind zwischen Mitgliedern einer Familie natürlich. Jedoch Blutvergießen unter Brüdern — nein! Darauf wird die Gemeinschaft achten. Und wenn die Stätte des Geistes vom Kriege nicht mehr verwüstet wird, wird sein Erblühen und seine Macht eine Garantie für die gesunde Ordnung der ganzen Welt sein.

Das jeweils Spezifische und Alleinige der Völker wird durch die neue europäische Einrichtung nichts einbüßen. Sprache, Kultur, Tradition, Mentalität werden fortbestehen. Sie werden der Reichtum und die Zierde des neuen politischen Organismus sein.

Also wird es keine Kriege mehr zwischen den europäischen Nationen geben — Kriege, denen die Vereinigten Staaten Amerikas, sowie die Nachfolger der asiatischen Horden, ihren Aufstieg zu Supermächten verdanken — und für die Erreichung dieses Zieles ist kein Opfer zu groß. Der Widerstand einiger und die Befürchtungen anderer werden sich zerstreuen.

In jedem Fall dürfen sie nicht ein Grund für das Hinausschieben dieses Schrittes sein.

LIMBAJ CLAR

Pe insula Brioni, oaspele lui Tito, președintele Bresnev, a făcut declarații cu privire la Cuba. "Dacă Cuba va fi atacată — a spus el — Rusia sovietică va face imediat războiu atacatorului". Cuvinte limpezi! Comparați-le, vă rog, cu declarațiile responsabililor Vestului privitoare la Berlin și la Cuba! Cuvintele clare ale Rusului au fost adresate opiniei publice americane. Și ele nu-și greșesc ținta. Perspectiva unui războiu atomic îngrozește. Pacea valorează mai mult decât . . . Cuba!

Și totuși! *Cedarea* continuă grăbește sfârșitul "păcii". Cuba este buba. Și buba va deveni curând buboiu. Iar buboiul va trebui operat. Cu orice preț. Chiar cu prețul întreruperii gheșefturilor.

PERSIA SE PLEACĂ . . .

Ministerul de externe sovietic a comunicat că ministrul de externe al Persiei, Abbas Aram, a înmânat ambasadorului Rusiei sovietice în Teheran, Pegow, o notă prin care guvernul persan dă asigurări Rusiei că nu va îngădui niciunui stat străin să instaleze pe teritoriul Persiei baze pentru rachete. Cu prilejul înmânării notei, Abbas Aram a adăogat că guvernul său nu va permite, niciodată, ca Persia să devină instrument de agresiune împotriva Rusiei sovietice. Anunțând faptul, "Iswestja" recomandă tuturor statelor vecine Rusiei atitudinea Persiei ca pildă de urmat.

Persia este, prin pactul CENTO, aliată militară a Vestului. Din partea Statelor Unite a primit ajutoare, militare și economice, în valoare de sute de milioane dolari. Și totuși . . . Pe deoparte, amenințările sovietice cu bombardarea "bazelor" militare; pe de alta, lipsa de hotărîre a aliaților (cărora li se construesc acum baze pentru rachete înaintea porților, pe Cuba) au dus la decizia guvernului persan.

În situația de azi, putem afirma că Persia "a tras cu piciorul". R.

CONCILIUL II VATICAN

În ziua de 11 Octomvrie se va deschide solemn conciliul II Vatican. Va fi cel mai impozant conciliu din câte a cunoscut istoria — bogată în revărsări de har, dar și în rătăciri — a Bisericii creștine. Strălucirea lui va întrece pe aceea a marilor concilii din vremea împăraților bizantini. Și dacă, în aceste vremi de investigație a spațiilor interplanetare, Părinții de asăzi nu vor prisosi în virtuțile Părinților de la Niceea (*"alii sermone sapientiae, alii gravitate vitae et laborum tolerantia eminebant; alii modestia et comitate morum erant ornati"*), cântate de istoricul Eusebiu, știința și talentul vor covârși. Iară unde este gând cinstit și dispoziție de dăruire Duhul Sfânt care "pe cele slabe le întărește și pe cele neputincioase le vindecă" va ajuta. Nu ne îndoim dară că acest sinod al bisericii romano-catolice va deveni — prin ortodoxia hotărîrilor lui — *conciliu ecumenic*. Căci în ultimă analiză *ortodoxia învățăturii* lui conferă atributul de "ecumenic" unui conciliu al unei părți a Creștinătății. Dacă învățătura conciliului II Vatican va fi conformă învățăturii celor Șapte concilii *ecumenice* ale Bisericii din vremea în care ea era UNA (nu *Catolică, Ortodoxă, Evanghelică!*) atunci el va trece în rândul conciliilor ecumenice. Când Biserica este una, ea trebue să fie, neapărat, *catolică*, adecă universală. Iară dacă este, într'adevăr, apostolică, înseamnă că e zidită pe temelie *evanghelică* și drept-aceea *ortodoxă* prin învățătura ei nestrîmbată.

NUMĂRUL PARTICIPANȚILOR

Peste 2500 Părinți — cardinali, patriarhi, Arhiepiscopi, episcopi și căpetenii de ordine călugărești — vor lua loc, la 11 Octomvrie, în naosul domului S. Petru din Roma. La deschiderea conciliului vor fi prezenți numeroși șefi de guverne ale statelor creștine. Președintele republicii italiene va fi deasemenea prezent. Misiunile streine vor fi primite, a doua zi, de Papa în audiență solemnă în Capela Sixtină. Ziua deschiderii conciliului se va încheia cu o mare retragere cu torțe organizată de credincioșii Romei. Ceremoniile deschiderii conciliului II Vatican vor fi transmise direct în America peste satelitul "Telstar".

ȘEDINȚELE ȘI VOTAREA

Printr'un "*Motu Proprio*", publicat la 5 Septemvrie, Sfântul Părinte a fixat normele după care se va ține conciliul II Vatican. În "Regolamento" conciliului — parte componentă a documentului — se spune că ședințele conciliului vor fi de trei feluri: ședințe *publice*, congregații *generale* și ședințe *de lucru*. În ședințele publice, prezidate de Papa, vor fi numai două posibilități de votare: cu aprobare (*placet*) sau cu respingere (*non placet*). În congregațiile generale și în ședințele de lucru (ședintele comisiilor) este permis și votul *placet juxta modum* (aprobare subt rezerva modificării dorite). Hotărîrile se vor lua cu majoritate de două treimi. Rezultatul votării va fi comunicat imediat Papei. Dacă și Papa, la rându-i, aprobă fiecare *decret*, sau fiecare *canon*, atunci el rostește formula: "Decretele și canoanele, ale căror texte au fost tocmai citite, au aflat aprobarea Părinților și noi, deasemenea, vrem să acceptăm cu aprobarea sfântului conciliu aceste hotărîri, așa cum ele au fost cetite". (Aceasta în conformitate cu dispozițiile codului de drept canonic romano-catolic, care statuiază: "Concilii decreta vim definitivam obligandi non habent, nisi a Romano Pontifice fuerint confirmata et eius iussu promulgata" (Canon 227). *Cod. Jur. Can.*, lib. II, cap. II, *De Concilio Oecumenico*).

OBSERVATORII ne-catolici pot lua parte la ședintele publice și la ședințele congregațiilor generale. Ei pot informa comunitățile lor religioase despre lucrările conciliului, dar sunt ținuți să păstreze, față de alte persoane, secretul conciliului. (Potrivit făgăduinței de la sfânta împărtășanie: "Că nu voiu spune vrăjmașilor Tăi taina Ta, nici sărutare ca Juda îți voiu da").

Până la 20 Septemvrie își anunțaseră trimiterea observatorilor următoarele comunități religioase: biserica Anglicană, federația mondială Luterană, biserica Evanghelică germană, asociația mondială a Ucenicilor lui Cristos, comitetul mondial al Quakerilor, consiliul mondial al Congregaționiștilor, consiliul mondial al Metodiștilor, Consiliul Mondial al bisericilor (Geneva), biserica Vechilor Catolici (Utrecht), biserica Coptă egipteană, biserica Jacobită siriană și federația mondială Presbyteriană. Comitetul executiv al federației mondiale *Baptiste* a comunicat Secretariatului pentru unirea creștinilor că nu va trimete delegați-observatori la conciliul acesta, chiar dacă vor fi invitați.

În ce măsură vor participa bisericile *Ortodoxe*, prin observatori, la conciliul II Vatican, rămâne de văzut. Până la 1 Octomvrie se știa că biserica ortodoxă greacă (biserică liberă) nu-și va trimete observatori. (Altfel n'ar mai fi "grecească"!). Deasemenea, biserica ortodoxă rusă (captivă). Și dacă nu vin Rușii, nu vor veni nici Românii, nici Bulgarii. G. R.

AFIRMĂRI ROMÂNEȘTI ÎN EXIL

La **University College** din Londra s'au ținut, între 7—14 Septemvrie, ședințele congresului internațional al Societății Academice Române de sub președinția Monseniorului Dr. Octavian **BÂRLEA.** Deschiderea congresului s'a făcut în ziua de 7 Sept. ora 14.30. După cuvântul de salut al Președintelui, a vorbit Excelența Sa arhiepiscopul Gerald Patrik O'HARA Delegat Apostolic în Anglia. Apoi au luat cuvântul P. S. Episcop Vasile CHRISTEA și Generalul de aviație LEE, fost șef al misiunii britanice în Comisia Aliată de Control. La ora 16 a urmat conferința Profesorului E. D. TAPPE: **Rumanian visitors to London in the 19th century.** In ședințele ținute între 8—14 Sept. s'au făcut următoarle Comunicări:

Șt. TEODORESCU (Stuttgart): Ideologie und Utopie in der modernen Geschichte.

P. WOLFF (Bonn): Lebensidee Nietzsches — Dionysos und der Gekreuzigte.

D. MARIN (Bari): Commitment and Responsibility before and after Christ.

D. ANASTASE (Paris): L'art peut-il garder un rôle dans le monde moderne? — Responsabilité de l'artiste.

M. CAMILUCCI (Roma): La responsabilità dell'artista.

M. POPESCU (Roma): Impegno e responsabilità in alcuni canti popolari.

I. POPINCEANU (München): Engagement et responsabilité, illustrés par quelques proverbes roumains.

Z. BARBU (Glasgow): Commitment and Responsibility in Contemporary Fiction.

V. HORIA (Paris): Lucian Blaga (une syntentre l'Eglise orthodoxe roumaine et l'Eglise

Fl. POPAN (Dorfen-München): Relations anglicane.

Oct. BÂRLEA (München): Chivalry and Sainthood.

J. J. SCARISBRICK (London): Reflections on the History of the Church.

R. A. FLORESCU (St. Bernard, U.S.A.): Legătura istorică între puterea temporală și spirituală.

D. ADAMEȘTEANU (Roma): Polis, territorio e retroterra sul Mar Nero.

C. SPOREA (München): The historical Development of the Rumanian Constitution.

T. ONCIULESCU (Napoli): M. Gaster e la letteratura popolare romena.

G. BONFANTE (Genova): Filologia e linguistica nel caso del problema romeno.

H. HATZFELD (Washington): Una explication de texte: Vasile Alecsandri, Pohod na Sibir.

N. BELDICEANU (Paris): Recherches sur les causes qui menèrent à la chute des cités marchandes de Kilia et d'Aqkerman sous les Ottomans.

D. BERATTI (Roma): La Roumanie et la Guerre Balkanique de 1912.

I. GHEORGHE (München): Angajament și răspundere a misiunilor diplomatice în trecut și prezent.

„Es ist Aufgabe der Regierungen, die Solidarität zwischen Deutschen und Franzosen zu organisieren. Das Werk der Jugend muß es jedoch sein, dieser Solidarität einen lebensfähigen Inhalt zu geben. Die Zukunft unserer beiden Länder, der Grundstein auf dem die Einheit Europas errichtet werden kann und muß, und der höchste Trumpf für die Freiheit der Welt bleibt die gegenseitige Achtung, das Vertrauen und die Freundschaft zwischen dem französischen und dem deutschen Volk."

Präsident DE GAULLE

SPRE BEATIFICAREA LUI ANTONIO RIVERA

CARDINALUL Play DANIEL, arhiepiscop de Toledo și primat al Spaniei a anunțat, prin tr'o scrisoare circulară adresată tuturor parohiilor diocezei de Toledo, deschiderea procesului pentru beatificarea lui ANTONIO RIVERA, mort în anul 1936 îm urma rănilor primite în lupta pentru apărarea Alcazarului.

Știrea e prețioasă pentru noi, Românii, strălucit reprezentați în 1936—1937 pe pământul Spaniei creștine, în lupta împotriva dracilor care "trăgeau cu mitraliera în obrazul lui Cristos". R.

MOARTEA TEREZEI NEUMANN

Tereza Neumann "stigmatizata" de la Konnersreuth, care a dat atât de lucru științei medicale și oamenilor Bisericii a adormit în Domnul, în vârstă de 64 de ani. Multe mii de oameni au venit să însoțească la locul de odihnă pe fata de țăran despre care se crede că din anul 1926 și până la moarte — adică vreme de 36 de ani — nu s'a hrănit cu altceva fără numai cu sfânta Împărtășanie, luată zilnic. În fața mormântului deschis, predicatorul Helmut Fahsel (Locarno) a spus: "Cristos s'a revelat, în chip special, unei simple fete de țăran . . . Stigmatizata n'a avut nevoe de hrană; Providența divină a ținut-o; dar știința a tăcut!

Oficiosul arhiepiscopiei de München—Freising scrie: "Mulți vor face rugarea ca Dumnezeu să preamărească pe serva sa. Hotărîrea dacă și în ce măsură Tereza Neumann se cuvine a fi socotită unealtă supranaturală a lui Dumnezeu, rămâne rezervată Bisericii".

ELLY NEY

a împlinit, în deplină vigoare artistică, vârsta de 80 de ani. Un gând smerit și de recunoștință plin, îndreptat spre marea pianistă interpretă genială a operei lui Ludwig van BEETHOVEN.

La întrebările făcute cu privire la modalitatea plăților, răspundem:

Pentru țările Europei: banii se pot trimite prin mandat postal international. Pentru Americi: plata se poate face prin cek, trimes în scrisoare recomandată.

Publicații primite la Redacție:

Dr. Flaviu Popan, DIE HEUTIGE LAGE DER KATHOLISCHEN KIRCHE IN RUMÄNIEN, in "Ostkirchliche Studien", Bd. 11, Heft 2/3, S. 183—192, Würzburg 1962.

Al. Petru Silistreanu, POARTA SINGURĂTĂȚII. Versuri. Cu un cuvânt introductiv de Faust Brădescu. Editura "Carpații", Madrid, 1961. 104 pagini.

P. Dr. Dumitru Lucaciu, PRIMATUL SFÂNTULUI PETRU ȘI TEOLOGII DISIDENȚI ROMÂNI. Ediția II, revăzută. Edizioni Il Messagero di S. Antonio-Basilica del Santo, Padova 1962, 88 pagini.

SLOWAKISCHE KORRESPONDENZ, Nr. 8/9, August-September 1962. (Dr. Fr. Tiso, 8 München 22, Postfach 230).

CARPAȚII (Madrid), Mai-Iulie 1962. 26 pagini. Număr închinat jertfei lui Ion MOȚA și Vasile MARIN. Bogate reproduceri fotografice.

VATRA (Roma), Mai—August 1962 (No 88). 40 pagini.

ORIENTĂRI **pentru legionari** (Erding). Nr. 59, August 1962. 6 pagini.

ROMÂNIA (New York), Septemvrie-Octomvrie 1962, 12 pagini.

Cuvântul apare odată pe lună. Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație: George Racoveanu, 805 Freising b. München, Postf. 166. Pentru abonamente: Postscheckamt München (Deutschland) Konto-Nr. 1871 66, für George Racoveanu, Freising. Costul abonamentului anual: pentru Europa 12 DM; pentru Americi 4 doll. Abonamente de onoare: de la 25 doll.